

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра маркетингу

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
КУЛЬТУРА ТА ЕТИКА ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

підготовки бакалавра
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Економіка та безпека бізнесу

Луцьк – 2024

Силабус освітнього компонента КУЛЬТУРА ТА ЕТИКА ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ підготовки бакалавра, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, за освітньою програмою Економіка та безпека бізнесу.

Розробник: Рейкін В. С., професор кафедри маркетингу, д.е.н., професор

Гарант освітньо-професійної програми:

Ігор ЧУЛПА

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри маркетингу

протокол № 1 від 11.09.2024 р.

Завідувач кафедри

Тетяна САК

© Рейкін В. С., 2024 р.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка Економіка та безпека бізнесу Перший (Бакалавр)	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання 2024-2025
		Семестр 1-ий
		Лекції 28 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 16 год.
		Самостійна робота 68 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська
Сторінка курсу в Microsoft Teams: Культура та етика ведення бізнесу Загальне Microsoft Teams		

II. Інформація про викладача

Рейкін Віталій Самсонович

Науковий ступінь – доктор економічних наук

Вчене звання – професор

Посада – професор кафедри маркетингу

Контактна інформація викладача:

Телефон 0509262369

Електронна пошта: Reikin.Vitaliy@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент «Культура та етика ведення бізнесу» належить до нормативних, забезпечує формування знань, вмінь і здатностей майбутніх фахівців щодо сучасних принципів, правил та норм етики ведення бізнесу, а також аспектів їх практичного використання; є одним з базових компонентів підготовки фахівців і призначений для поглибленого вивчення питань, пов'язаних з особливостями ведення ефективної діяльності у сфері бізнесу.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета вивчення освітнього компонента – формування загальних компетентностей майбутніх фахівців в контексті дотримання традицій культури та сучасної етики при веденні бізнес-діяльності.

Основні завдання освітнього компонента: вивчення категорій етика та культура, розвиток навичок культури та ділової етики у сфері бізнесу, формування корпоративної культури, іміджу та репутації підприємства, налагодження стосунків між діловими партнерами та найманим персоналом.

Пререквізити: освітній компонент «Культура та етика ведення бізнесу» викладається в 1-му семестрі, за своїм змістом є вступним для подальшого вивчення низки базових освітніх компонентів.

Постреквізити: Правові основи громадянського суспільства, Україна в європейському історичному та культурному контекстах.

4. Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких здобувач освіти набуде в результаті вивчення дисципліни:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

4. Освітня карта освітнього компонента.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю / Бали
	Всього	у тому числі				
		лекції	практичні	самостійна робота	консультації	
Змістовий модуль 1. Основи культури та етики ведення бізнесу						
Тема 1. Ретроспектива та еволюція морально-етичних ідей	13	4	2	6	1	ФО, Д / 8
Тема 2. Етика і соціальна відповідальність бізнесу	9	2	-	6	1	ФО, Т, К / 8
Тема 3. Етичний кодекс бізнесу	9	2	-	6	1	ФО, Т, Д / 8
Тема 4. Професійна етика	10	2	2	6	-	ФО, Т, Д / 8
Тема 5. Специфіка культури та етики ведення бізнесу в країнах Європи та США	10	2	2	5	1	ФО, Т, К / 10
Тема 6. Особливості культури та етики ведення бізнесу в країнах Азії	9	2	2	5	-	ФО, Т, К / 8
Разом за модулем 1	60	14	8	34	4	max 50 балів
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти культури та етики ведення бізнесу						
Тема 7. Етика взаємовідносин підприємства і працівників	13	4	2	6	1	ФО, Т, К / 10
Тема 8. Етичні норми ділового спілкування	11	2	2	6	1	ФО, Т, Д / 8

Тема 9. Діловий етикет як основа поведінки	9	2	-	6	1	ФО, Т, Д / 8
Тема 10. Імідж та ділова атрибутика підприємства	10	2	2	6	-	ФО, Т, К / 8
Тема 11. Корпоративна культура організацій	10	2	2	5	1	ФО, Т, Р / 8
Тема 12. Культура публічного виступу	7	2	-	5	-	ФО, Т, К / 8
Разом за модулем 2	60	14	8	34	4	max 50 балів
Всього годин / Балів	120	28	16	68	8	max 100

Форма контролю: поточне оцінювання (фронтальне опитування (ФО), тести (Т), написання рефератів (Р), дискусія (Д), розгляд кейсів (К)), підсумковий контроль у формі заліку.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота полягає в підготовці до оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу та з використанням відповідного навчально-методичного забезпечення.

Таблиця 3

Перелік питань, які виносяться на самостійне опрацювання

№	Назва теми	Питання, які виносяться на самостійне опрацювання	К-ть год
1	Ретроспектива та еволюція морально-етичних ідей	Морально-етичні ідеї конфуціанства	6
2	Етика і соціальна відповідальність бізнесу	Практичні кейси соціальної відповідальності бізнесу в Україні	6
3	Етичний кодекс бізнесу	Етичні кодекси ведення бізнесу на прикладі успішних національних компаній	6
4	Професійна етика	Порівняльні аспекти професійної етики у підприємницькій та правовій діяльності	6
5	Специфіка культури та етики ведення бізнесу в країнах Європи та США	Специфіка культури та етики ведення бізнесу в Польщі та Канаді	5
6	Особливості культури та етики ведення бізнесу в країнах Азії	Особливості культури та етики ведення бізнесу в Саудівській Аравії та ОАЕ.	5
7	Етика взаємовідносин підприємства і працівників	Етико-психологічні основи взаємин керівника і підлеглих. Особливості взаємин з колегами, клієнтами та партнерами.	6
8	Етичні норми ділового спілкування	Некоректні етичні норми підприємств-конкурентів	6
9	Діловий етикет як основа поведінки	Національні традиції ділового етикету	6
10	Імідж та ділова атрибутика підприємства	Формування успішного іміджу національних підприємств у сфері бізнесу	6
11	Корпоративна культура організацій	Порівняльні аспекти корпоративної культури бізнес-організацій в США та Японії	5

12	Культура публічного виступу	Переваги та недоліки під час презентації бізнес-проектів	5
Разом			68

IV. Політика оцінювання

Оцінювання відбувається згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/ukitbu>). Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом. Максимальна кількість балів, яку можна набрати – 100 балів.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти.

Визнання результатів навчання, отриманих у формальній освіті, можливе: під час переведення здобувача освіти з іншого закладу вищої освіти; під час поновлення здобувача освіти на навчання до ВНУ імені Лесі Українки; за результатами навчання в рамках програм академічної мобільності, програм «Подвійний диплом»; за результатами вступу на перший (бакалаврський) рівень на базі освітнього рівня «фаховий молодший бакалавр»; під час навчання здобувача освіти у двох і більше закладах освіти або ОПП.

Під час вивчення освітнього компонента передбачена можливість визнання отриманої здобувачем неформальної освіти як оцінку з окремих тем згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<https://tinyurl.com/msztcszb>).

Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги, майстер-класи, наукові публікації, науково-дослідна робота, робота у наукових гуртках, індивідуальні завдання, що поглиблюють навчальний матеріал освітньої компоненти, навчання на таких платформах як: Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших) в обсязі, що загалом не перевищує 10 % від загального обсягу кредитів, передбачених ОП.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, визнаються шляхом валідації та відбувається в семестрі, що передуює семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру під час вивчення ОК, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика викладача щодо здобувача освіти ґрунтується на засадах ефективної співпраці. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом, заздалегідь повідомляти викладача про відсутність на занятті. Про відсутність з поважних причин здобувачі освіти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. Пропущені заняття можуть відпрацьовуватися під час консультацій. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний план навчання) навчання може відбуватися в онлайн формі з використанням системи Office 365 (Teams) за погодженням із керівником курсу.

Під час вивчення освітньої компоненти при поточному контролі оцінюванню підлягають результати навчання, що виявляються через продемонстровані здобувачем знання та набуті уміння й навички, а саме:

- за роботу на практичних заняттях;
- за виконання завдання самостійної роботи.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;
- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;
- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів;
- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;
- подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

Політика щодо академічної доброчесності.

Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/aagxg>). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату, списування заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Терміни виконання практичних робіт, самостійної роботи викладач повідомляє на перших заняттях або прописує на інтернет-платформі курсу. Письмові роботи, які виконуватимуться з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-2 бали). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Терміни ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру за 100-бальною шкалою.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету. Перездача підсумкового контролю освітнього компонента проводиться у вигляді тестування, що включає 50 тестів по 2 бали кожен (загалом 100 балів).

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів

Перелік питань на залік

1. Дуалістична сутність етики.
2. Погляди на етику філософів Стародавнього світу.
3. Етика стоїцизму та епохи Середньовіччя.
4. Фізіократизм та етика капіталістичного періоду.
5. Ринкова рівновага та етика сучасного періоду.
6. Сутність та генезис соціальної відповідальності бізнесу.
7. Рівні соціальної відповідальності бізнесу.
8. Корпоративна соціальна відповідальність як складова репутації.
9. Сутність та види етичних кодексів в бізнесі.
10. Корпоративні кодекси.
11. Основні принципи етики.
12. Основні поняття професійної етики.
13. Професійний розвиток, вигорання та стрес.
14. Професійні кодекси.
15. Особливості ведення бізнесу в Англії.
16. Специфіка ділової етики в країнах ЄС.
17. Особливості етики бізнесу у США.
18. Особливості бізнес-менталітету суб'єктів господарювання Китаю.
19. Специфіка культури та етики ведення бізнесу в Японії.
20. Ісламська економічна та світоглядна система в арабських країнах.
21. Мораль у структурі відносин «фірма-найманий працівник».
22. Найм та звільнення з роботи.
23. Етико-психолгічні основи взаємин керівника і підлеглих.
24. Гендерні засади ділових відносин в організації.
25. Особливості взаємин з колегами, клієнтами та партнерами.
26. Корпоративна культура, її суть та функції.
27. Рівні корпоративної культури.
28. Корпоративна репутація та корпоративний імідж.
29. Основні компоненти корпоративної культури.
30. Спілкування як взаємодія, функції спілкування.
31. Різновиди, форми та рівні ділового спілкування.
32. Бар'єри у спілкуванні та способи їх подолання.
33. Невербальні засоби спілкування.
34. Публічний виступ та його види.
35. Бізнес-етикет: його сутність та правила.
36. Основні види етикету.
37. Особливості міжнародного бізнес-етикету.
38. Поняття «імідж», «репутація», «гудвіл».
39. Корпоративний імідж: складові, способи формування та корекції.
40. Корпоративна культура фірми.
41. Імідж керівника.
42. Корпоративна атрибутика.
43. Діловий одяг.
44. Культура публічного виступу.
45. Сучасний службовий етикет.
46. Етичні норми ділового спілкування.
47. Етика та етикет у ділових міжнародних стосунках бізнесменів.
48. Характеристика вітчизняної бізнес-культури.
49. Професійна культура підприємницької діяльності.

VI. Шкала оцінювання

Таблиця 4

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

1-59 балів (незараховано): здобувач не засвоїв більшості тем навчального курсу, не в змозі викласти зміст більшості основних питань та не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з освітнього компонента.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Доброва Н.В., Осипова М.М. Основи бізнесу: навчальний посібник. Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с.
2. Дученко М.М., Шевчук О.А. Бізнес-етика: конспект лекцій. КПП ім. Ігоря Сікорського, 2020. 56 с.
3. Сушик І.В., Сушик О.Г., Мартинюк Я.М., Вісин В.В. Етика бізнесу: навч. посібник. Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019. 268 с.
4. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навчальний посібник. К. : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332 с.

Додаткова

5. Воробйова Л.Д., Таловер В.А. Бізнес-культура, її склад та механізм формування. *Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки)*. № 5. 2020. С. 27-34.
6. Муха Р.А. Бізнес-культура, сутність та основні характеристики. *Ефективна економіка*. № 8. 2018. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6485> (дата звернення: 14.09.2024).
7. Патряк О.С. Крос-культурні комунікації у процесі ведення бізнесу. *Інформація та соціум*. № 12. 2021. С. 10-12.
8. Рейкін В.С. Етичні та інституціональні аспекти культури бізнесу. *«Економіка та суспільство»*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-16>
9. Харун О.А., Стецюк О.В. Сутнісні характеристики корпоративної культури підприємств. *Економіка і суспільство*. Випуск 13. 2017. https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/23.pdf
10. Химич І. Г., Кужда Т. І., Юрик Н. Є. Бізнес-культура: типи моделей організаційної культури підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія «Економіка та управління». № 7. 2023. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-01>.

Інтернет-ресурси

1. Веб-сайт Української асоціації маркетингу. URL: <http://uam.in.ua>.
2. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
4. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>
5. Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/